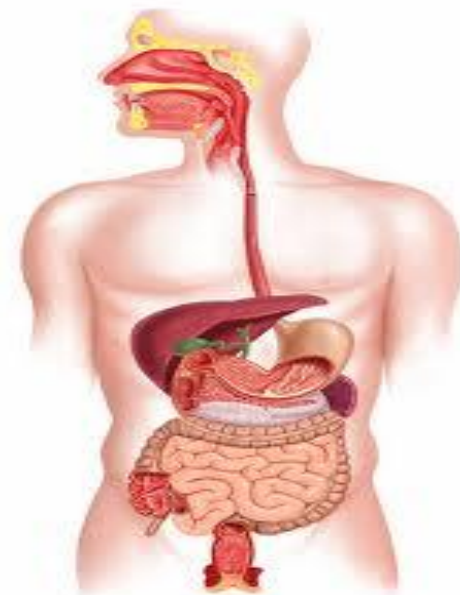

САБАҚТЫҢ ТАҚЫРЫБЫ: АС ҚОРЫТУ.

САБАҚТЫҢ ЖОСПАРЫ:

1. АС
ҚОРЫТУ
ЖҮЙЕСІНЕ
ЖАЛПЫ
ШОЛУ.

2. АС
ҚОРЫТУ
ЖҮЙЕСІНІҢ
ҚЫЗЫМЕТІ.

3. АС
ҚОРЫТУ
ТҮТІГІНІҢ
ҚҰРЛЫСЫ .

Сабақтың мақсаты:

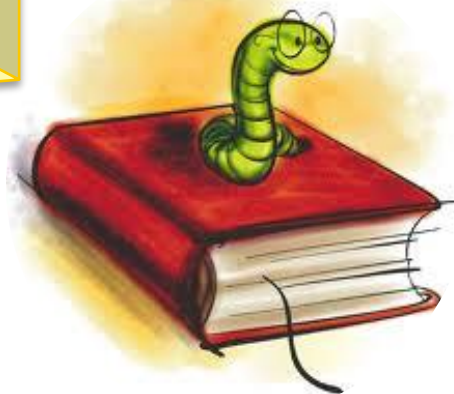
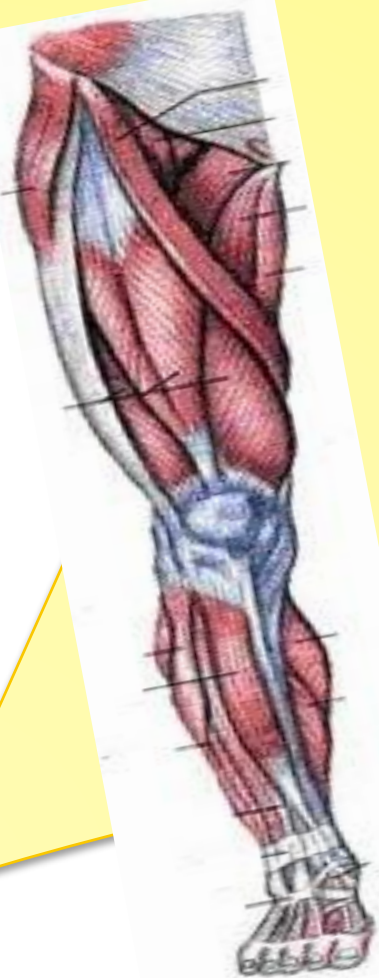
Сабақтың мақсаттары:

Оқу мақсаты: Білімгерлерлерге анатомия пәнінің міндеттерін, зерттеу әдістерін түсіндіру.

Тәрбиелік мақсаты: Білімгерлерді мейірімділікке, ұқыптылықа, мәдениеттілікке үйрету. Оқуға және болашақ мамандығына деген сүйіспеншілігін арттыру.

Дамыту мақсаты: Ойлау қабілетін, ой өрісін дамыту. Ғылымға деген қабілетін арттыру. Білімдерін тәжірбиеде қолдана білуді үйрету. Туған өлкеге денген сезімін қалыптастыру, логикалық ойлау қабілеттілігін дамыту.

**Үй тапсырмасының
тақырыбы: Қол-аяқ
бұлшықеттері мен
шандырлары.**

I-кезең.

Ауызша фронтальды жекеше сұрау. сұрақтары:

1. Қол бұлшықеттері топографиялық қызметіне қарай қанша топқа бөлнеді?
2. Дельта тәрізді бұлшық еттің латынша атауы:
3. Дельта тәрізді бұлшық еттің қызметі:
4. Иық бұлшық еттері қанша топ түзеді?
5. Құстұмсық-иық бұлшық етінің латынша атауы:
6. Құстұмсық-иық бұлшық етінің қызметі:
7. Супинатордың қызметі:
8. Мықын шандырының латынша атауы:
9. Мықын-бел бұлшық етінің латынша атауы:
10. Тігінші бұлшық еттің латынша атауы:
11. Тігінші бұлшық еттің қызметі:
12. Сирақ бұлшық еттері қанша топқа бөлінеді?
13. Асықты жілік шыбығының басталуы:
14. Сирақтың үшбасты бұлшық еттері қандай бұлшық еттерден тұрады?
15. Табан бұлшық етінің латынша атауы:

II-кезең.
Қима қағаз сұрақтары:

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

*Дельта тәрізді бұлиық еттің латынша
атуы:*

*Жауырынасты бұлиық етінің латынша
атауы:*

- 1) *m.Deltoideus.*
- 2) *m.Subscapularis.*

*Кіші жұмыр ет жауырынның қай жағында
орналасқан?*

Үлкен жұмыр ет латынша атауы:

- 1) Жауырын еттерінің төменгі жағында
орналасқан.*
- 2) m. Teres major.*

*Кіші жұмыр еттің латынша атауы:
Үлкен жұмыр ет қай жерден басталады?*

- 1) *m. Teres minor.*
- 2) *Жауырынның бұрышынан басталады.*

*Жауырынның жаласты еті қай жерден
басталады?*

*Жауырынның жаласты еті қай жерден
бекиді?*

- 1) Жауырынның жаласты ойысынан басталады.*
- 2) Тоқпан жiлiктiң үлкен бұдырына бекидi.*

*Құстұмсық-тоқпан жiлiк етiнiң латынша
атауы:*

*Тоқпан жiлiктiң екi басты етiнiң латынша
атауы:*

- 1) *m. Coracobrachialis.*
- 2) *m. Biceps brachii.*

*Құстұмсық-иық бұлишықетінің қызметі:
Құстұмсық-иық бұлишықетінің басталуы:*

- 1) Иықты бүгеді.*
- 2) Жауырынның құстұмсық өсіндісінен басталады.*

*Тоқпан жiлiк етiнiң латыниша атауы:
Тоқпан жiлiк етiнiң басталуы:*

1) m.Brachiolis.

*2) Тоқпан жiлiктiң алдыңғы бетiнен
басталады.*

*Тоқпан жiлiктiң үшбасты етiнiң латынша
атауы:*

Тоқпан жiлiктiң үшбасты етiнiң қызметi:

1) m. Triceps brachii.

*2) Жиырылганда қолды иық және шынтак
буынынан жазады.*

*Шынтақ етінің латынша атауы:
Шынтақ етінің қызметі:*

1) m. anconeus.

2) Қолды шынтак буынынан жазады.

*Дөңгелек пронактордың латынша атауы:
Дөңгелек пронактордың қызметі:*

1) Pronator teres.

*2) Білекті пронациялайды және оның
бүгілуіне қатысады.*

*Білектің бұлишық еттері қанша топқа
бөлінеді?
Жұмыр пранатордың латыншасы:*

- 1) 2 топқа бөлінеді: 1.Алдыңғы;
2.Артқы.*
- 2) m.Pronator teres.*

*Жұмыр пронатордың қызметі:
Кәрі жіліктің білезік бүгетін етінің латынша
атауы:*

- 1) Жілікті қол басымен бірге ішке қарай бұрады.
- 2) *m. Flexor carpi radialis.*

*Кәрі жіліктің білезік бүгетін етінің қызметі:
Алақанның ұзын етінің латынша атауы:*

- 1) *Қол басын бүгеді.*
- 2) *m. Palmaris longus.*

*Алақанның ұзын етінің қызметі:
Саусақ бүгетін беткей еттің латынша
атауы:*

- 1) Қол басын бүгеді.
- 2) *m. Flexor digitorum superficialis.*

*Саусақ бүгетін беткей еттің қызметі:
Шынтақтың білезік бүгетін еттің латынша
атауы:*

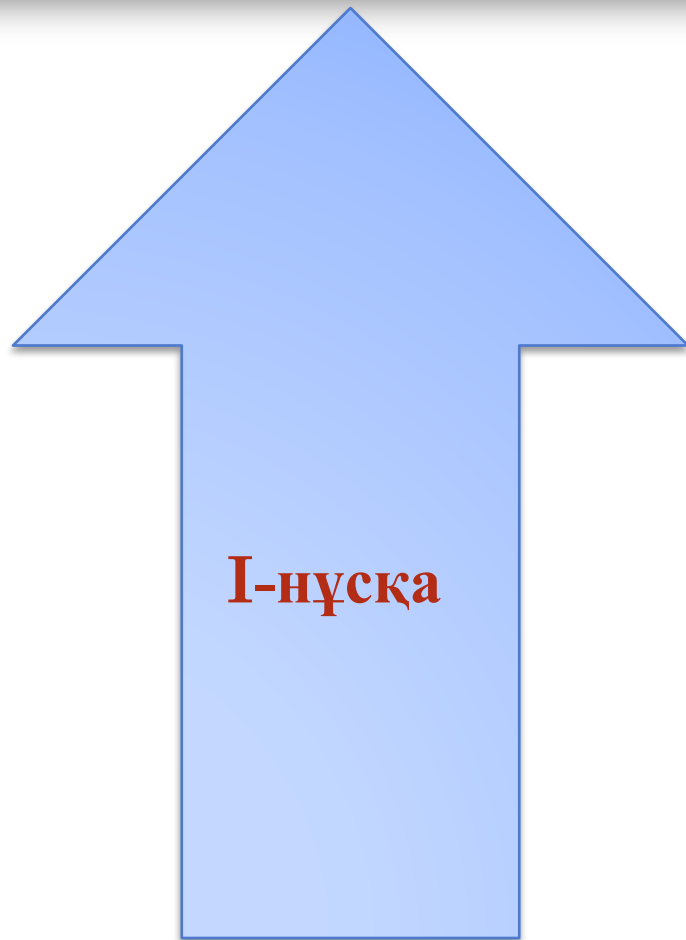

- 1) Саусақтарды қол басымен бірге бүгеді.
- 2) *m. Flexor carpi ulnaris*.

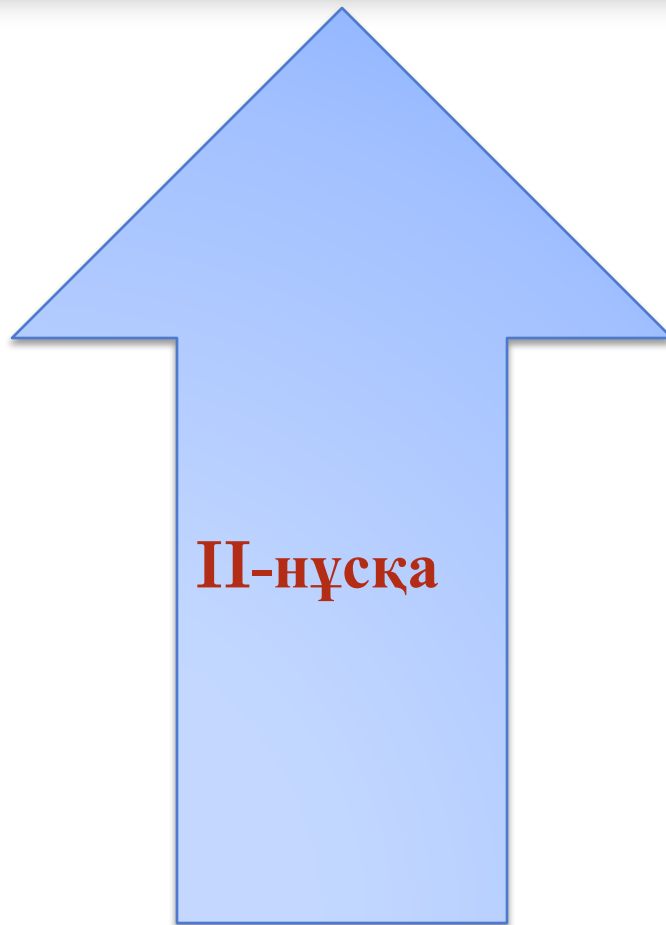

III – кезең. Тест сұрақтары:

I-нұсқа

II-нұсқа

I-нұсқа

1 Аяқ бұлшық етінің латынша аталуы:

- а) m.iliopsoas
- б) mm.membri inferioris
- в) m.spinalis
- г) mm.thoracis

2 Жамбас бұлшық еттері қанша топқа бөлінеді?

- а) 4
- б) 5
- в) 2
- г) 3

3 Кіші бел бұлшық етінің латынша аталуы:

- а) m.piriformis
- б) m.iliopsoas
- в) m.sartorius
- г) m.psoas minor

II-нұсқа

1 Қол бұлшықеттері топографиялық қызметіне қарай қанша топқа бөлінеді?

- а) 2
- б) 3
- в) 5
- г) 4

2 Дельтатәрізді бұлшықеттің латынша аталуы:

- а) m.teres minor
- б) m.subscapularis
- в) m.deltoideus
- г) m.biceps brachii

3 Білек бұлшықеттеріне қандай топтар жатады?

- а) артқы және алдыңғы
- б) медиалді , латералді қарыншалар
- в) ішкі және сыртқы
- г) үлкен бел, мықындық бұлшықеттер

4 Кіші бел бұлшық етінің қызметі:

- а) санды сыртқа қарай айналдырады**
- б) мықын шандырын кереді**
- в) ортан жілікті сыртқа бұрады**
- г) санды жазады**

5 Аяқ блшық еттері орналасуына қарай қанша топқа бөлінеді?

- а) 3**
- б) 2**
- в) 4**
- г) 5**

6 Тігінші еттің латынша аталуы:

- а) m.plantaris**
- б) m.sarforiuz**
- в) m.semitendinosus**
- г) m.piriformis**

4 Иықтың екі басты бұлшық етінің пішіні кандай?

- а) дөңгеленген**
- б) жалпақ**
- в) ұзын ірі бұлшықет**
- г) ұршықтәрізді**

5 Шынтақ бұлшық еттінің латынша аталуы:

- а) m.brachioradialis**
- б) m.anconeus**
- в) m.palmaris longus**
- г) m.iliasus**

6 Шынтақ бұлшық етінің қызметі?

- а) қол басын бүгеді**
- б) иықты бүгеді**
- в) шынтақбуынында білекті бүгеді**
- г) білекті шынтақ буынында жазады**

7 Жамбас бұлшықеттерін ата:

- а) артқы және алдыңғы будалары**
- б) медиалді , латералді қарыншалар**
- в) ішкі және сыртқы**
- г) үлкен бел, мықындық бұлшықеттер**

8 Санның шартты еті қай жерде орналасқан?

- а) төменгі егіз еттің астында**
- б) жамбастың сырт жағында**
- в) бөксе еттерінің алдында**
- г) санның алдыңғы жағында**

9 Сирақ бұлшықеттеріне қандай топтар жатады?

- а) ортаңғы және шеткі**
- б) алдыңғы, латералді, сыртқы**
- в) қиғаш бас, көлденең бас**
- г) үлкен бел, мықындық**

7 Құстұмсық-иық бұлшық етінің пішіні қандай?

- а) жалпақ, ұршықтәрізді**
- б) күшті дамыған, жалпақ**
- в) ұзын бір қауырсынды жалпақ**
- г) дөңгеленген**

8 Қол ұшы бұлшықеттері қанша топқа бөлінеді?

- а) 3**
- б) 5**
- в) 4**
- г) 6**

9 Білек бұлшықетінің латынша аталуы?

- а) mm.capitis**
- б) mm.anterbrachii**
- в) m.anconeus**
- г) m.palmarislongus**

Жамбас бұлшықеттеріне жатпайтын бұлшықеттердің латынша атауын атаңыз:

**m.Guadratus
lumborum**

m.lumbricales

m.abdominis

m.iliopsoas

m.carpitis

**m.Obturatorius
internus**

**m.Palmaris
longus**

**m.Psoas
minor**

m.anconeus

**m.Pectoralis
minor**

m.Piriformis

**m.Gluteus
maximus**

Дұрыс жауабы:

**m.Guadratus
lumborum**

m.lumbricales

m.abdominis

m.iliopsoas

m.carpitis

**m.Obturatorius
internus**

**m.Palmaris
longus**

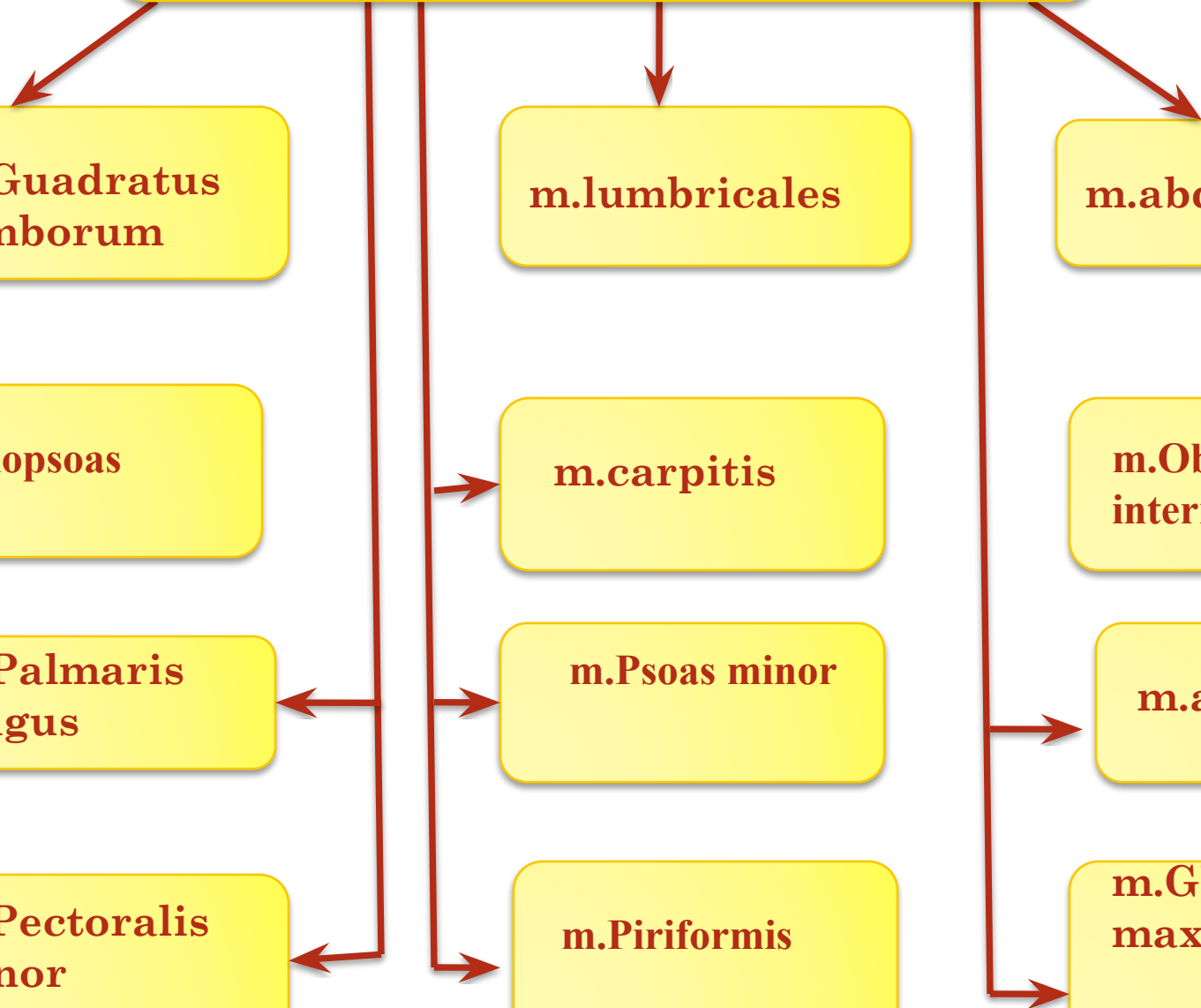
m.Psoas minor

m.anconeus

**m.Pectoralis
minor**

m.Piriformis

**m.Gluteus
maximus**

**Иық бұлшықеттерінің
латынша атауын атаңыз:**

**m.Biceps
brachii**

**m.Abilguus
internus
abdominis**

**m.Quadratus
lumbocum**

m.latissimusdorsi

**m.Serratus
anterior**

m.coracobrachialis

**m.Trasversus
abdominis**

m.brachialis

**m.Pectoralis
major**

m.piramidalis

**m.Obliguis
externus**

**m.Rectus
abdominis**

Дұрыс жауабы:

**m.Biceps
brachii**

m.latissimusdorsi

**m.Trasversus
abdominis**

m.piramidalis

**m.Ablguus
internus
abdominis**

**m.Serratus
anterior**

m.brachialis

**m.Obliguis
externus**

**m.Quadratus
lumbocum**

m.coracobrachialis

**m.Pectoralis
major**

**m.Rectus
abdominis**

Иық белдеуінің бұлшық еттерін атаңыз:

**Дельта тәрізді
ет**

Өттің еттері

**Үлкен дөңгелек
бұлшық ет**

**Қылқанүсті
бұлшық ет**

**Қылқанасты
бұлшық ет**

Шайнау еттері

**Жауырынасты
бұлшық ет**

Қиықша ет

**Кіші дөңгелек
бұлшық ет**

**Трапеция
тәрізді ет**

**Бронх
еттері**

Қолды бүгу еті

Дұрыс жауабы:

Дельта тәрізді
ет

Өттің еттері

Үлкен дөңгелек
бұлшық ет

Қылқанүсті
бұлшық ет

Қылқанасты
бұлшық ет

Шайнау еттері

Жауырынасты
бұлшық ет

Қиықша ет

Кіші дөңгелек
бұлшық ет

Трапедия
тәрізді ет

Бронх
еттері

Қолды бүгу еті

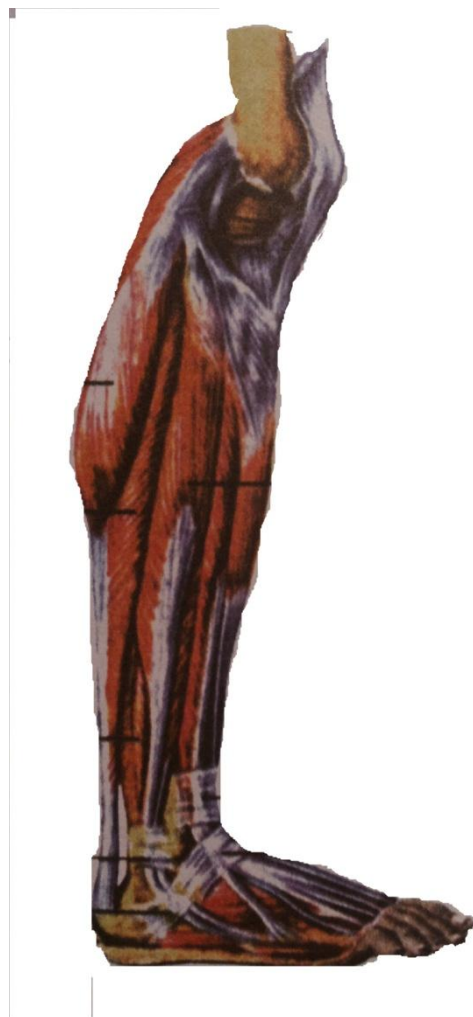
Мылқау суреттер:

**Төмендегі суретке
сипаттама беріңіз:**

**Төмендегі суреттке
сипаттама беріңіз:**

**Төмендегі суреттке
сипаттама беріңіз:**

**Төмендегі суретке
сипаттама беріңіз:**

Кестені толтырыңыз:

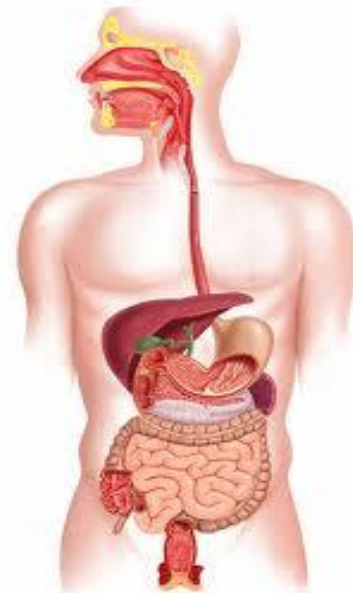
Атаулары	Орысша	Латынша	Қызметі
Иық бұлшықеті			
Дөңгелек пронатор			
Саусақтың беткей бүккіші			
Шынақ жазғышы			
Шаршы пронатор			

Дұрыс жауабы:

Атаулары	Орысша	Латынша	Қызметі
Иық бұлшықеті	Печевая мышца	m.brachialis	Білекті бүгеді, иық буынының буын қабын кереді.
Дөңгелек пронатор	Круглый пронатор	Pronator teres	Білекті пронациялайды және оның бүгілуіне қатысады.
Саусақтың беткей бүккіші	Поверхности сгибатель пальцев	m.Fiexorum digitorum superficialis	II-V сусақтарды ортаңғы бунақтарын бүгеді.
Шынақ жазғышы	Разгибатель мизинца	m.Extensor digiti minimi	Қол басын жазады және әкеледі.
Шаршы пронатор	Квадратный пронатор	m.Pronator quadratus	Білекті ішке қарай бұрады.

ЖАҢА САБАҚТЫҢ ТАҚЫРЫБЫ: АС ҚОРЫТУ.

САБАҚТЫҢ ЖОСПАРЫ:

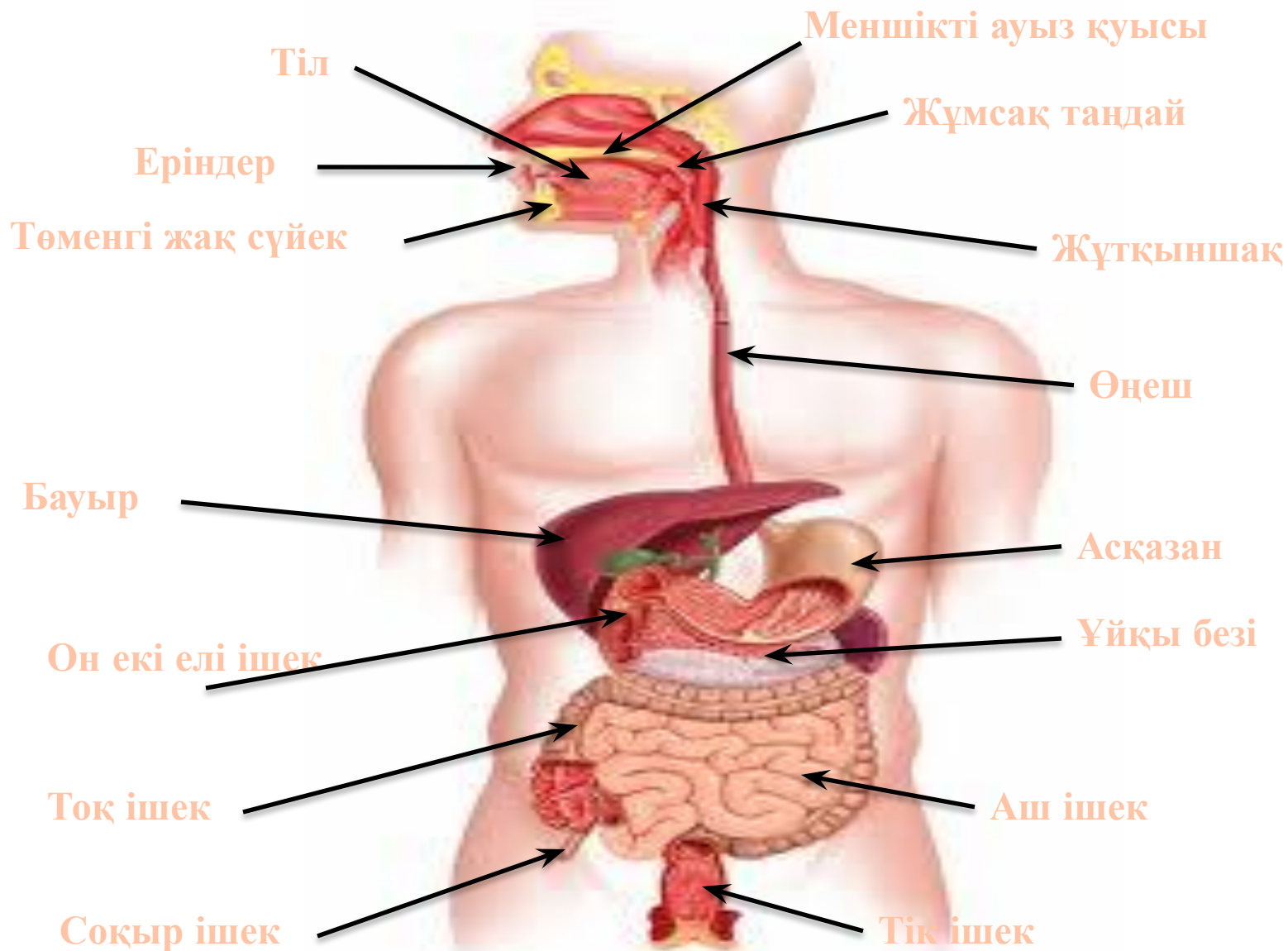

1. АС
ҚОРЫТУ
ЖҮЙЕСІНЕ
ЖАЛПЫ
ШОЛУ.

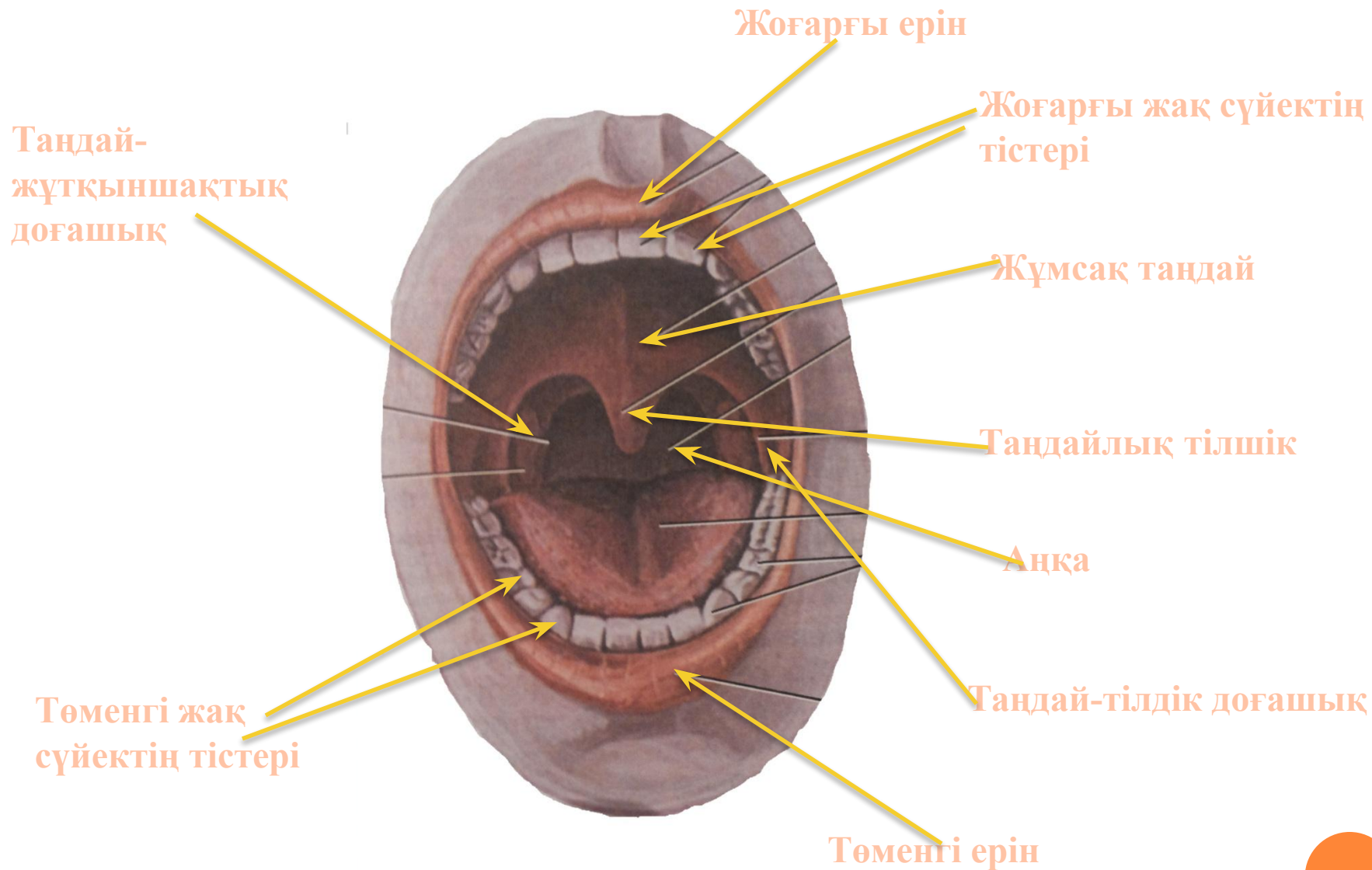
2. АС
ҚОРЫТУ
ЖҮЙЕСІНІҢ
ҚЫЗЫМЕТІ.

3. АС
ҚОРЫТУ
ТҮТІГІНІҢ
ҚҰРЛЫСЫ .

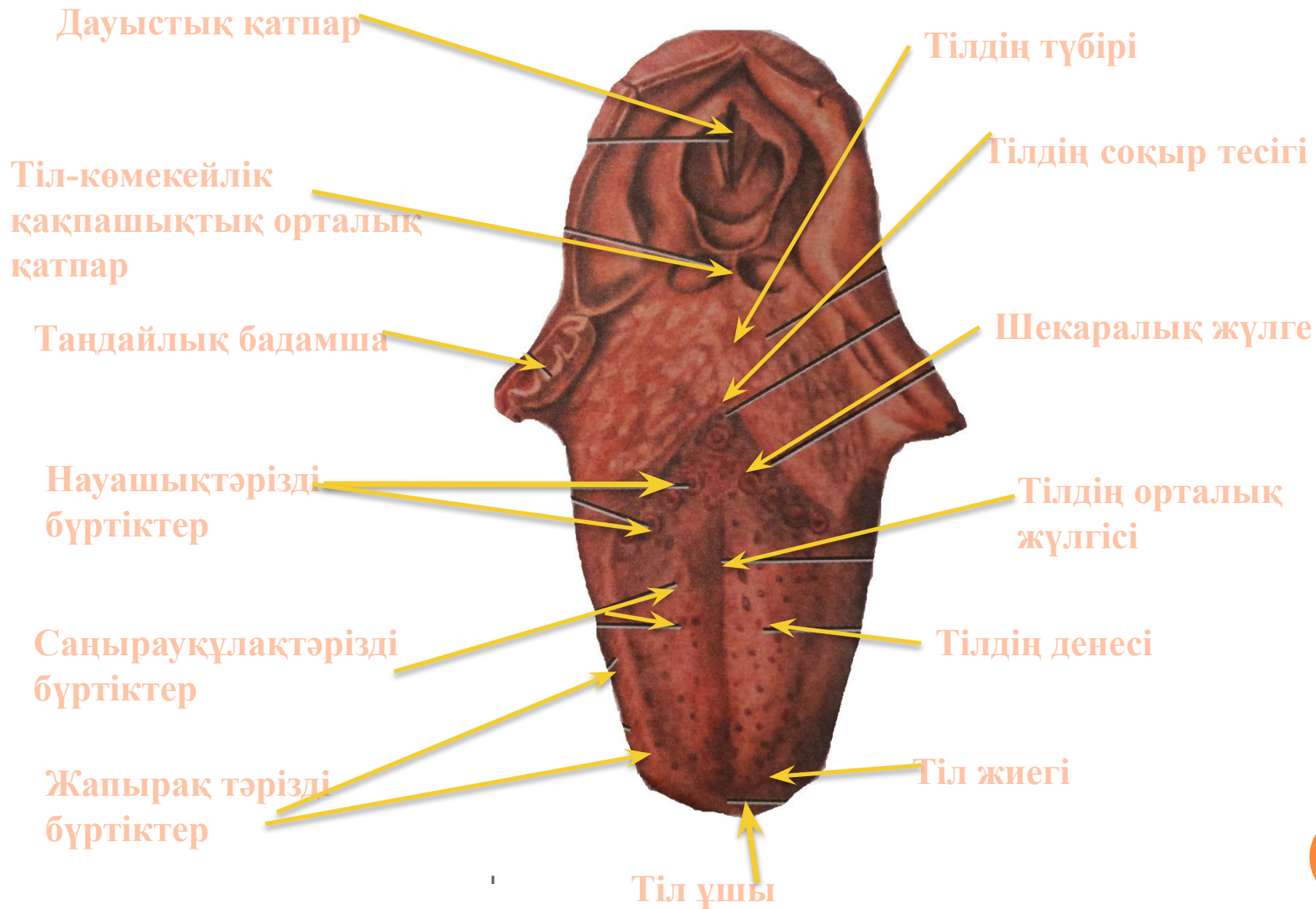
Ас қорыту жүйесі (Пищеварительная система, systema digestorum)

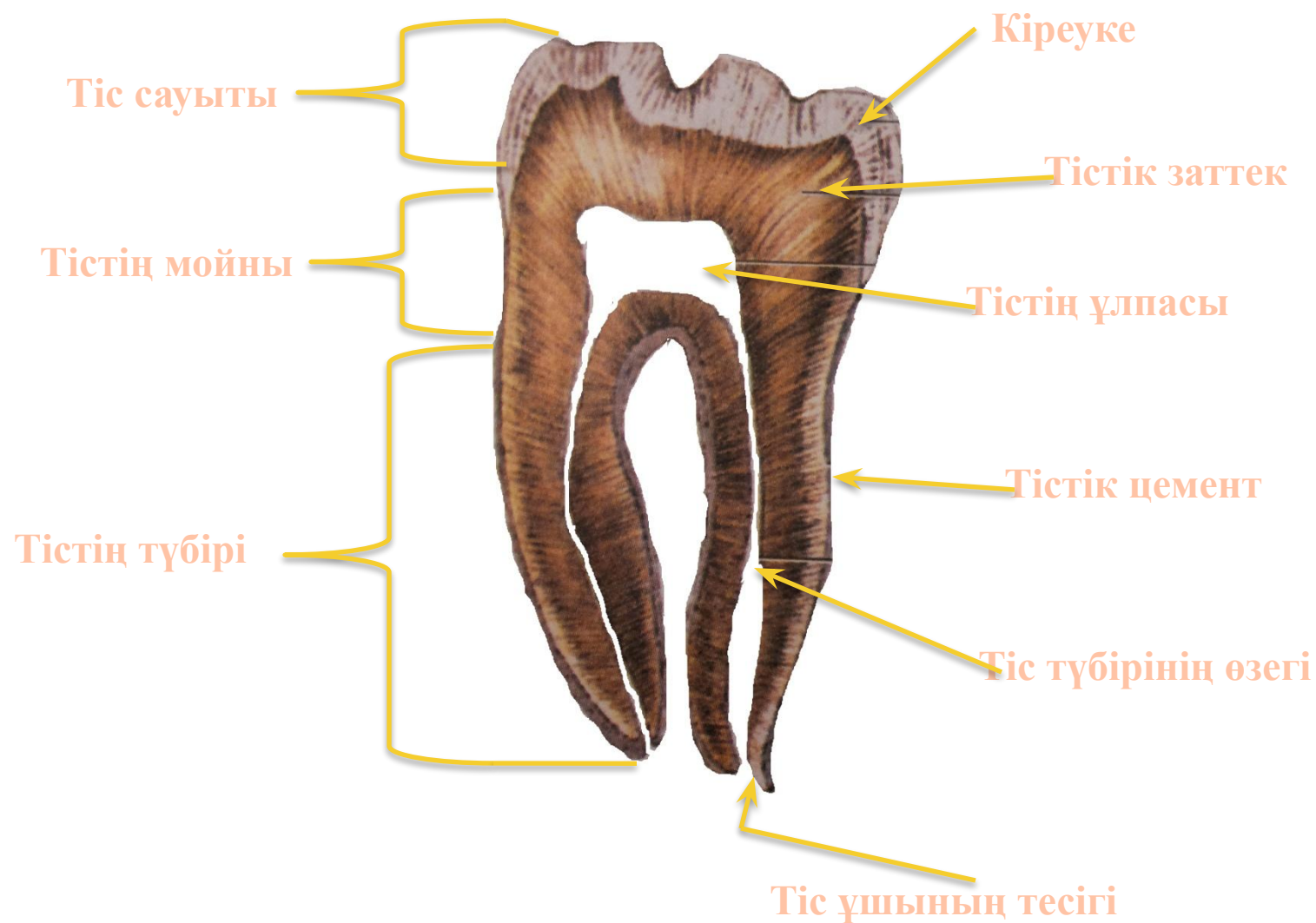
АУЫЗ ҚУЫСЫ (ПОЛОСТЬ РТА ,CAVITAS ORIS)

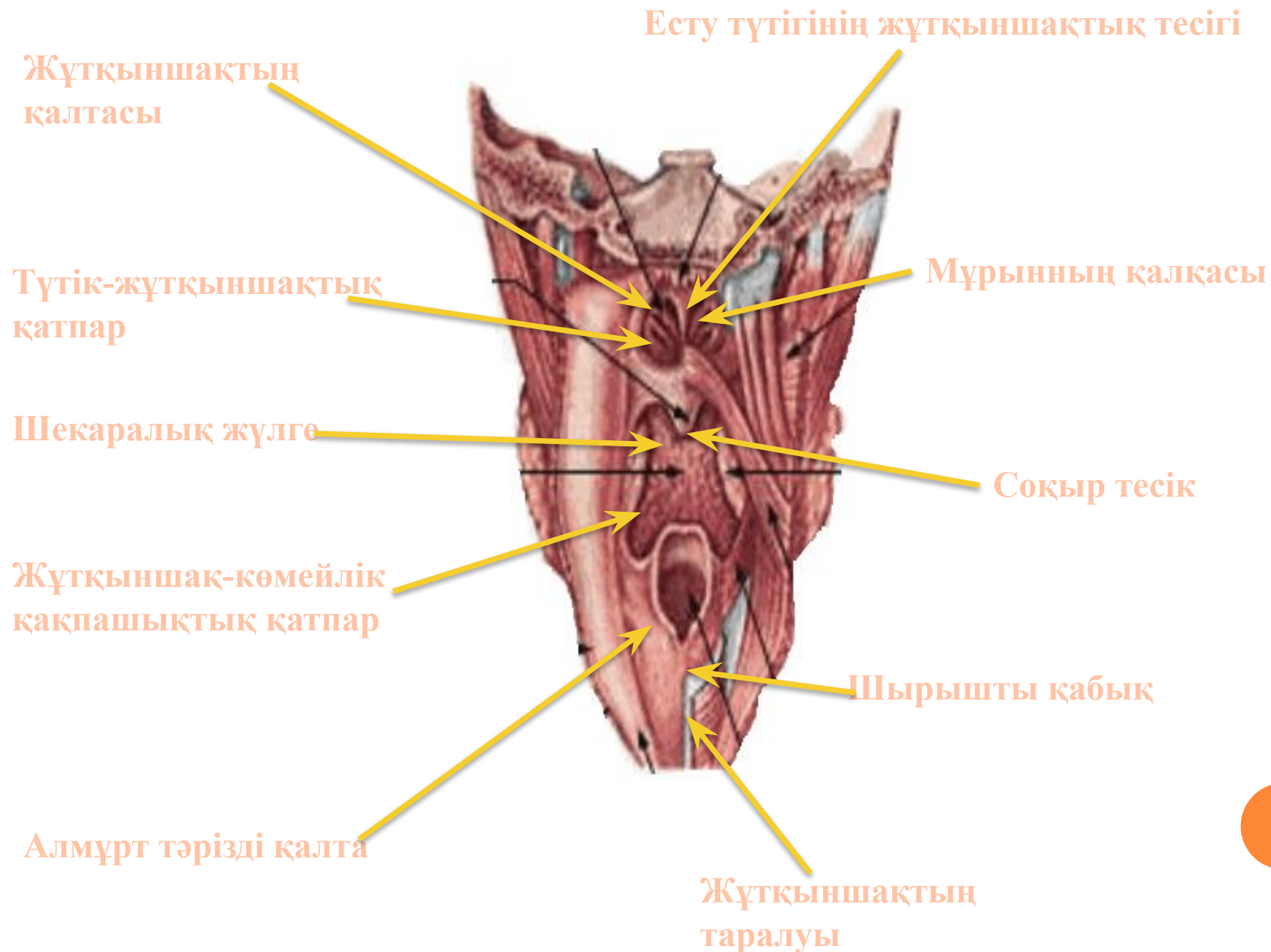
ТІЛ (ЯЗЫК, LINGUA)

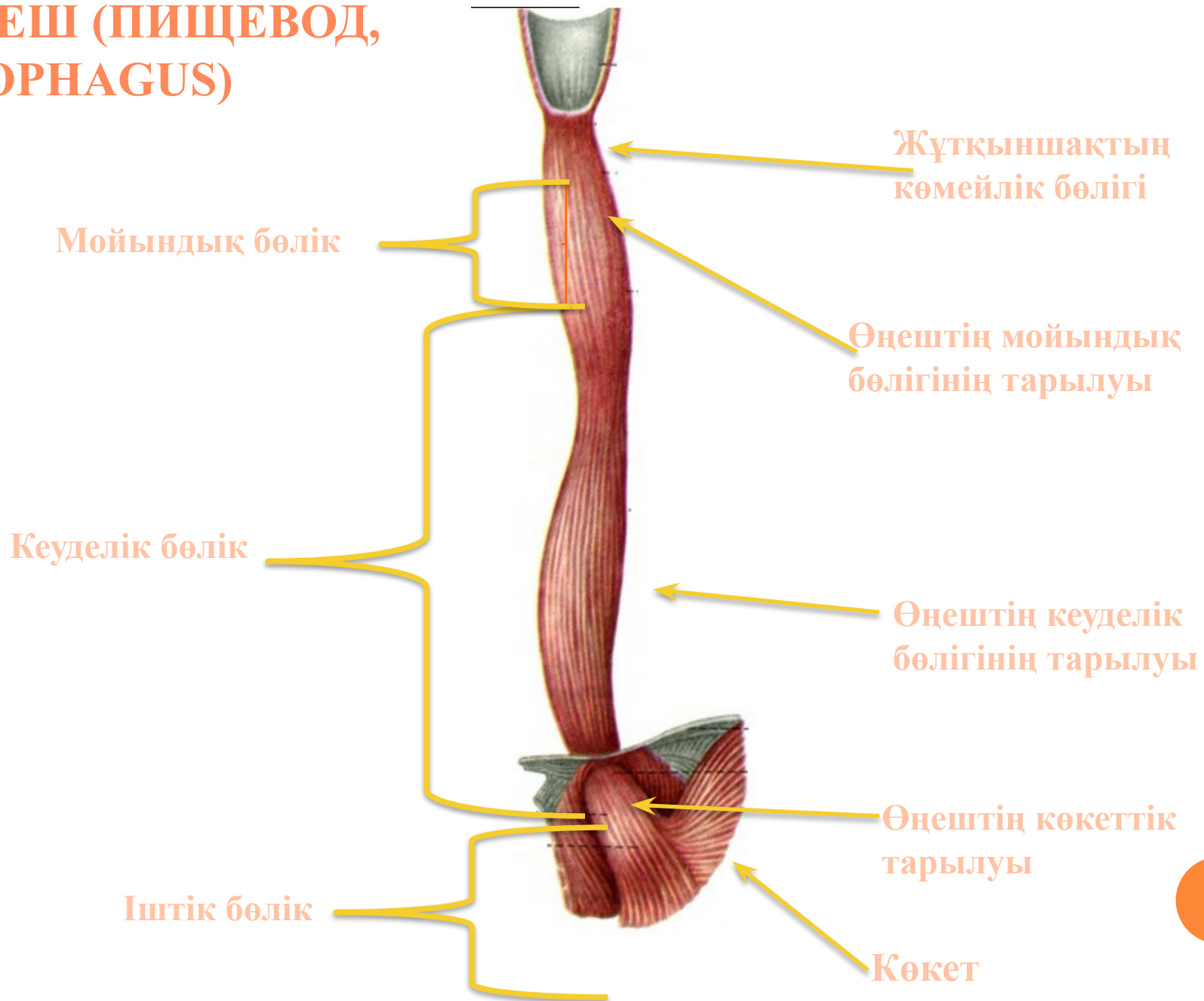
ТІСТЕР (ЗУБЫ, DENTES)

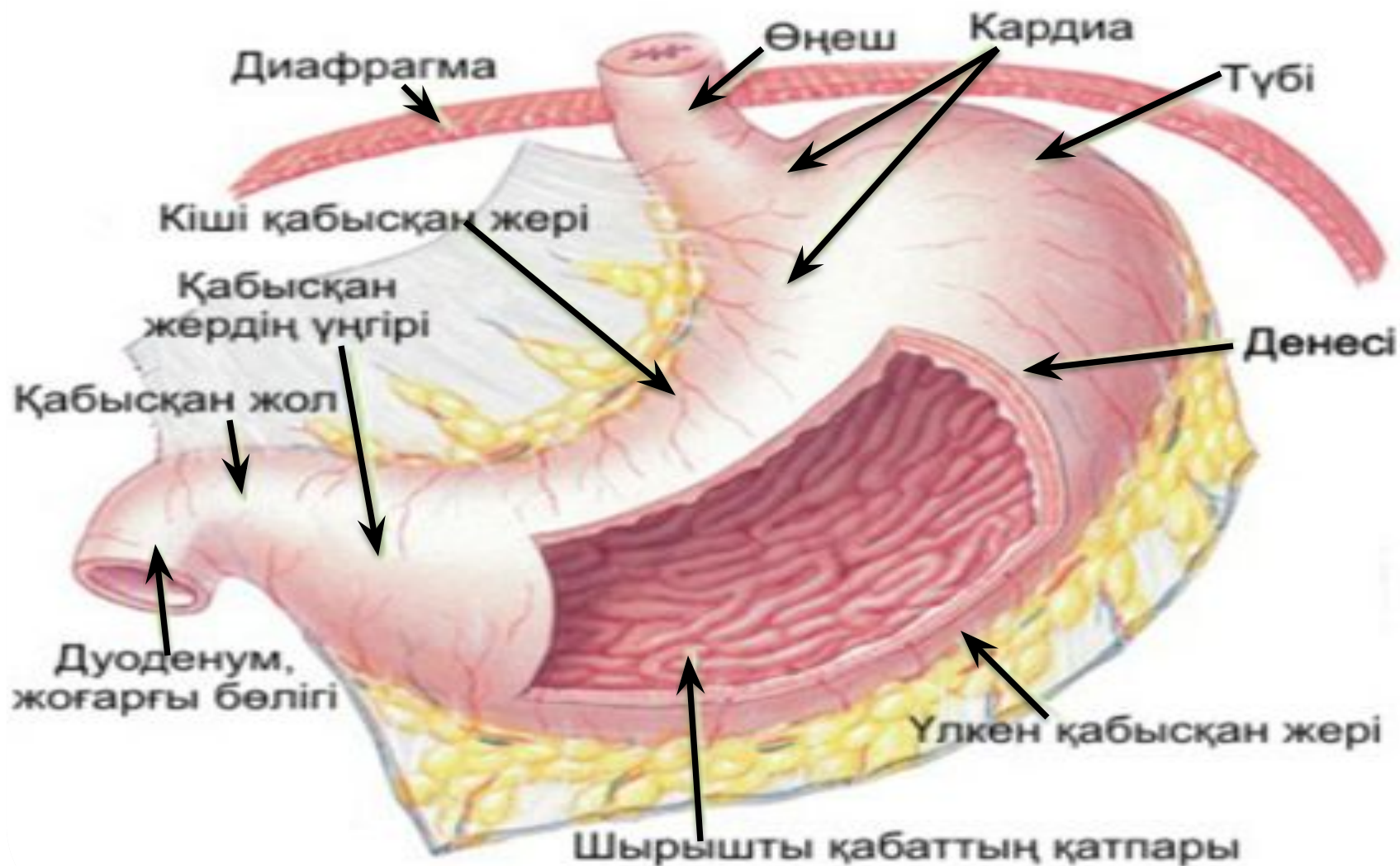
ЖҰТҚЫНШАҚ (ГЛОТКА, PHARYNX)

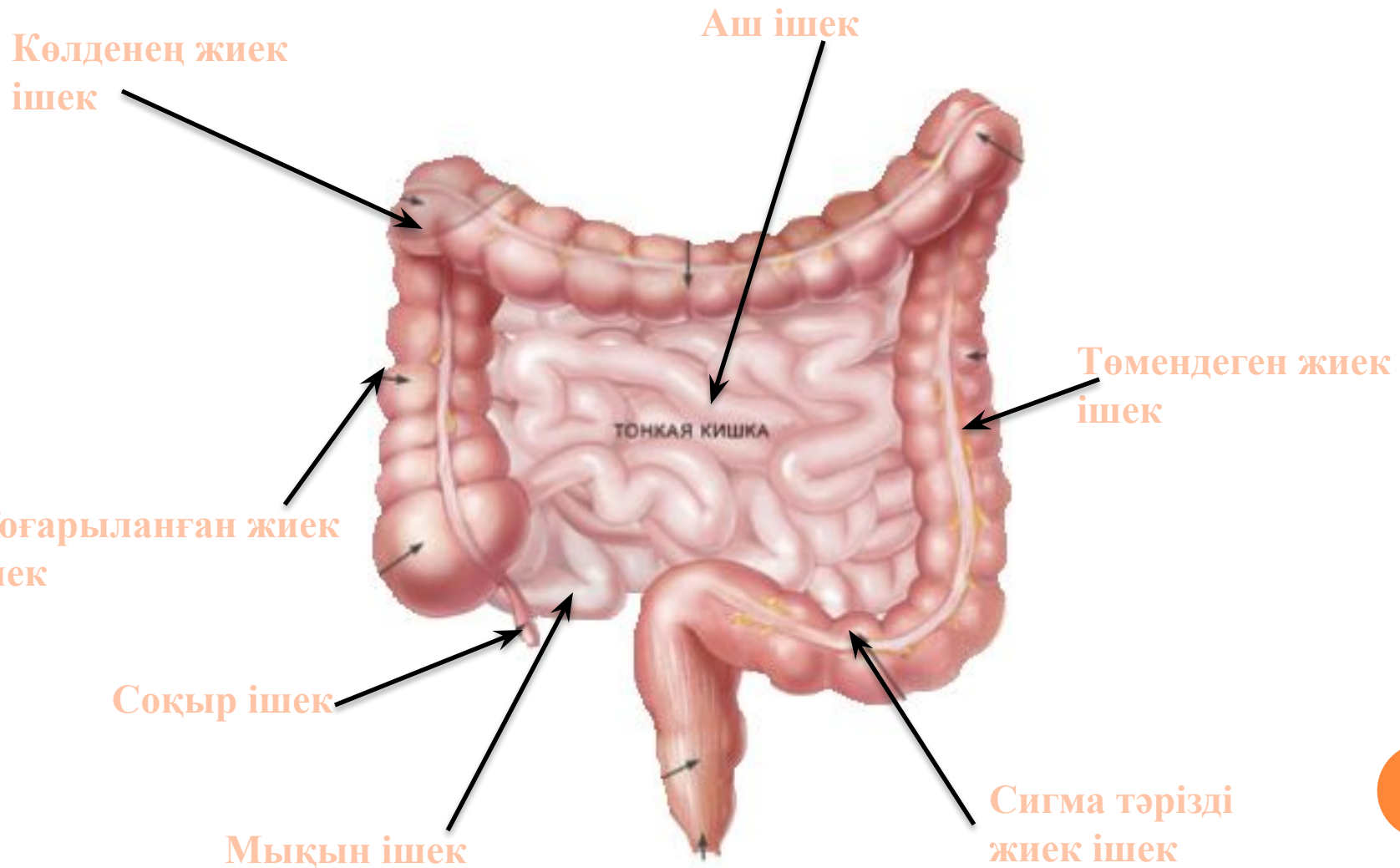
ӨҢЕШ (ПИЩЕВОД, ESOPHAGUS)

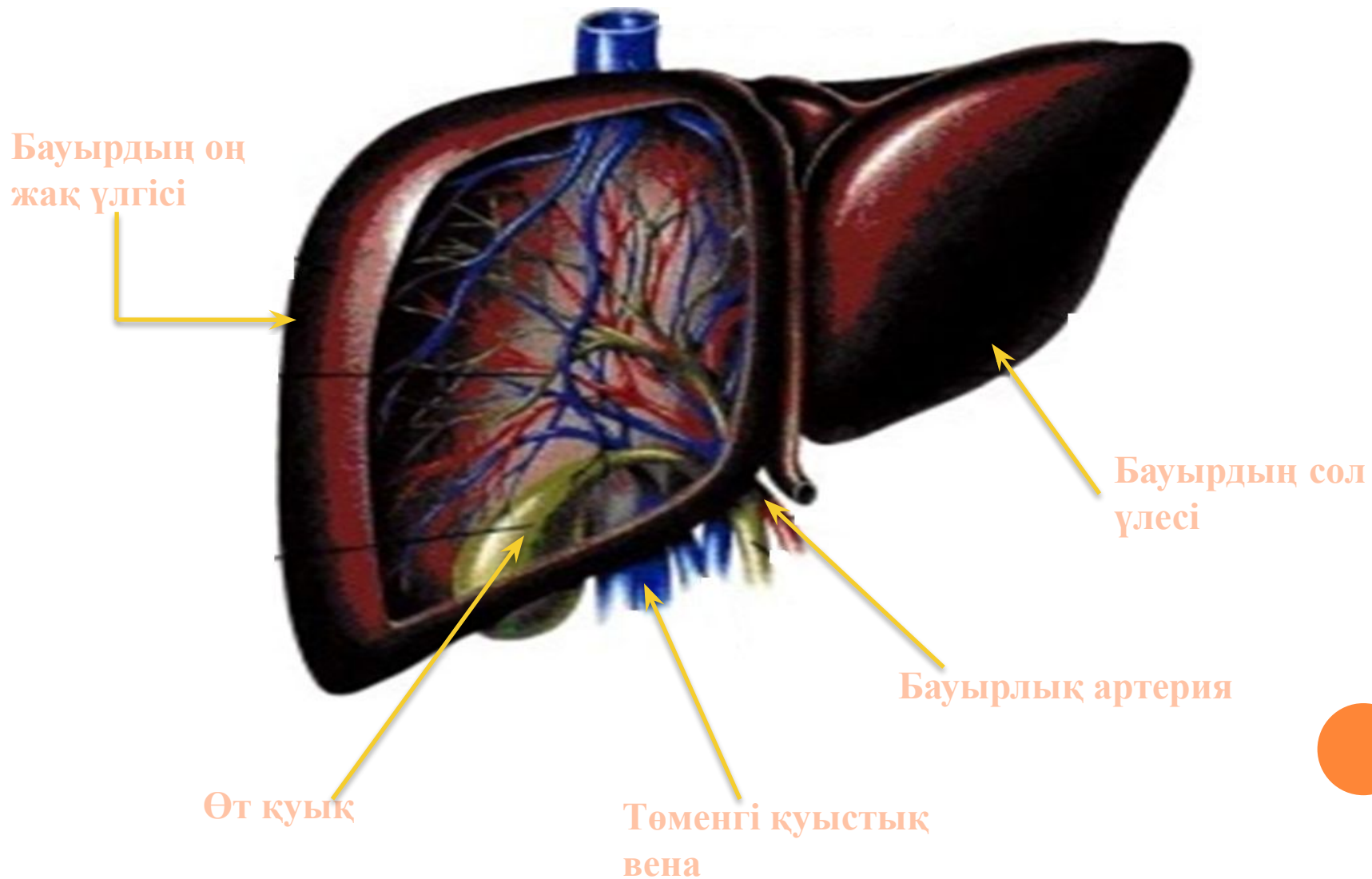
АСҚАЗАН (ЖЕЛУДОК, GASTER)

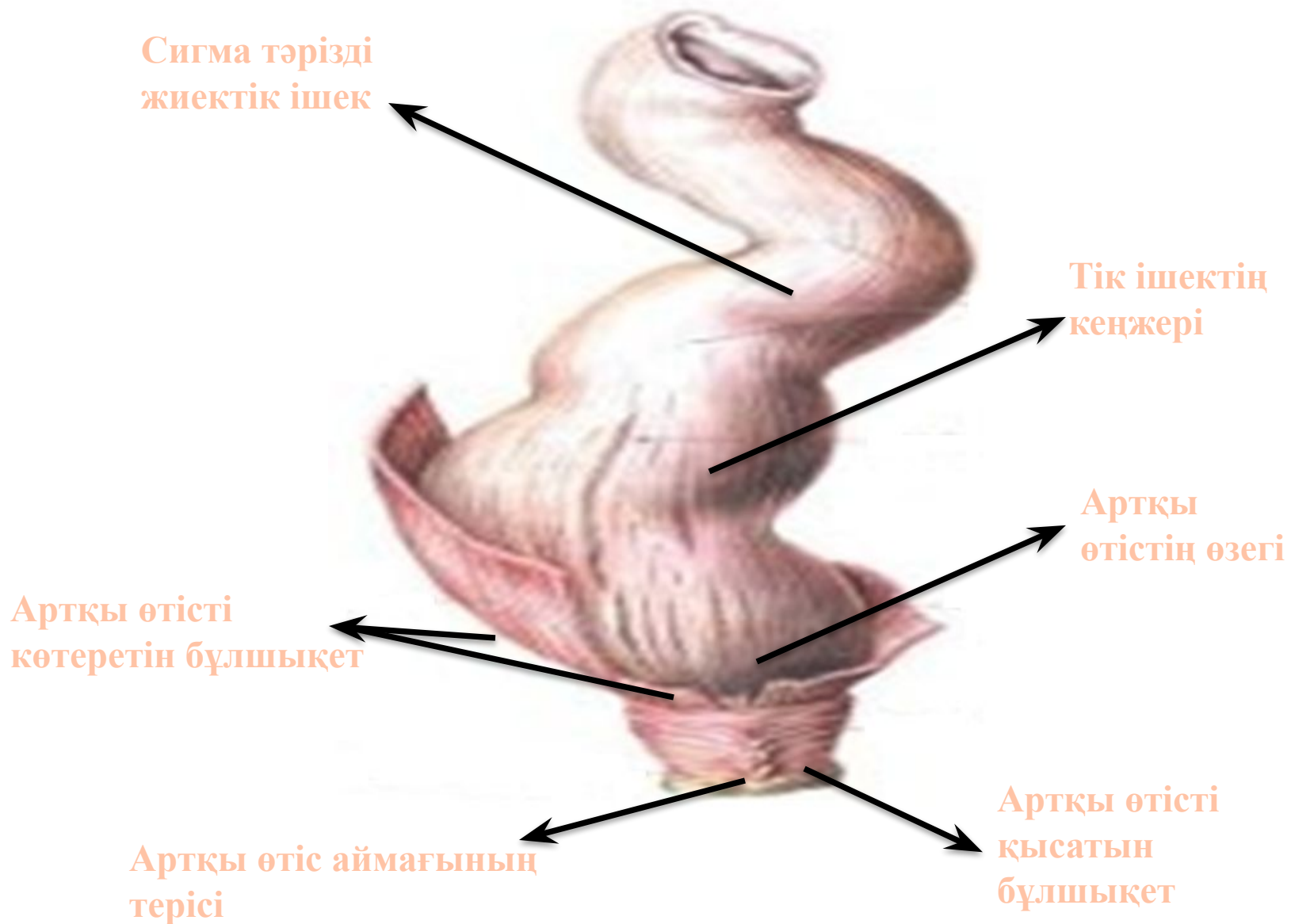
Аш ішек, тоқ ішек және соқыр ішек (тонкая кишка, толстая кишка, слепая кишка, intestinum tenue, intestinum crassum, caecum)

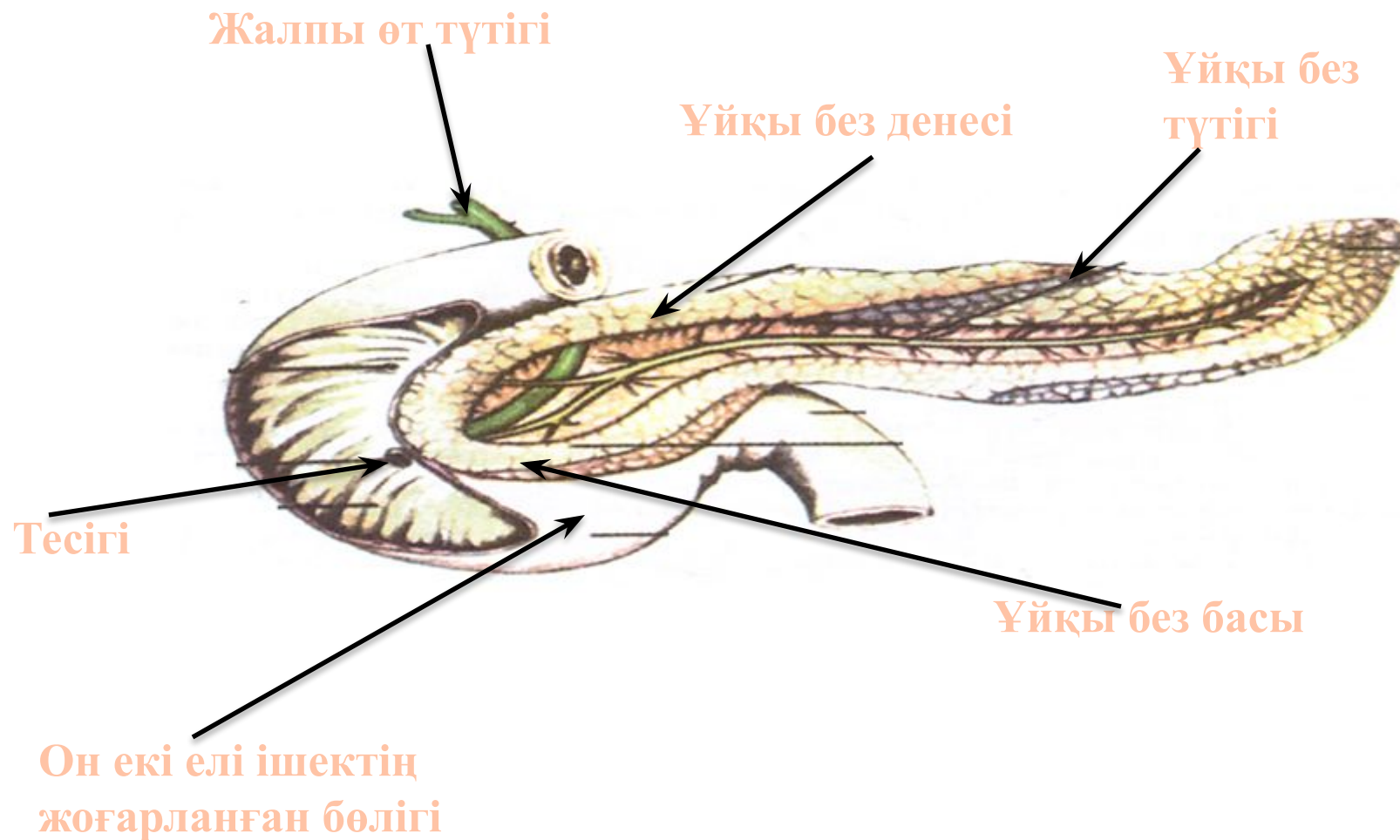
БАУЫР (ПЕЧЕНЬ, НЕРАР)

ТІК ІШЕК (ПРЯМАЯ КИШКА, RECTUM PROCTOS)

ҰЙҚЫ БЕЗІ (ПОДЖЕЛУДОЧНЫЙ ЖЕЛЕЗЫ, PANCREAS)

Тіректі конспект:

Ас қорыту жүйесі латыншасы: *systema digestorium*

Орысша: пищеварительная система.

Ас қорыту мүшелері:

- Ауыз қуысы;
- Жұтқыншақ ;
- Өңеш;
- Аш ішек;
- Тоқ ішек;

Бездері: үш жұп:

1. Сілекей бездері (шықшыт, тіл асты ақ, жақ асты);
2. Ұйқы безі (қарын асты безі);
3. Бауыр.

Жүйенің қызметтері:

- 1) тағамды механикалық;
- 2) қоректік заттарды;

- 3) қорытылған;
- 4) қорытылмаған.

Ауыз қуысы латынша: *cavitas oris*,

Грекше: *stoma*,

Орысша: Ротовая полость.

Екі бөлігі бар: кіре берісі және меншікті ауыз қуысы.

Меншікті ауыз қуысы жоғары жағынан тандай мен төменгі жағынан бұлшық ет диафрэгмасынан, екі бүйірінен және алдынан тістермен, ал артынан аранмен шектеседі.

Тандай -латынша: *palatinum*, орысша: небо.

Қатты және жұмсақ тандайдан тұрады. Жұмсақ тандайдың ортаңғы бөлігі-тілшесі деп аталады.

Бүйір жағында алдыңғы және артқы жағында талшықтар болады. Олардың аралықтарында бадалша бездер жатады.

Лимфоидті ұлпадан түзілген, қорғаныш қызмет атқарады.

Тіл – латынша: *lingua*, орысша: язык – пішінін өзгертіп тұратын етті мүше. Сыртынан кілегей қабықшамен қапталған.

Тілдің үстiңгi жағында дәмдi сезетiн әр түрлi емiзiкшелер орналасқан .Олардың құрамында дәм сезу рецепторлары болады.Тiлдiң түбiрi,денесi,ұшы болады.

Қызметi: 1) дәм сезу,сөйлеуге және шайнауға қатысады.

Тiстер-латынша: dens ,орысша: зуб.

Шығу мерзiмiне байланысты сүттi және тұрақты түрлерi болады.Тұрақты тiстiң саны-32.Пiшiнiне қарай күрек,ит, кiшi және үлкен,ауыз тiстер деп бөледi.

Тiстiң құрылысы: тiс сауыттан,мойыннан,түбiрден құралған.

Тiс сауыты эмальмен қапталған.Оның астында дентин жатады.

Тiстiң iшкi қуысы болады.Ол пульпа толтырып жатады (қан тамырлары мен нерв талшықтарынан) тұрады Жұтқыншақ-латынша: pharynx,орысша: глотка.

Мойын омыртқаларының алдыңғы жағында орналасқан.Бас қаңқасының негiзгi сүйегiнен басталып 4-шi мойын омыртқасы тұсында өңешке жалғасады.Үш бөлiгi бар: мұрын,ауыз,көмей.

Мұрын бөлігі хоана тесіктері арқылы мұрын қуысымен байланысады. Бұл бөлігінің екі бүйірінде түтіктерінің тесіктері болады. Ол түтіктер арқылы ортаңғы құлақ жұтқыншақтың мұрын бөлігінен байланысады. Ортаңғы құлақ сыртқы ортадағы қысыммен теңестіреді.

Ауыз бөлігі: аран арқылы ауыз қуыспен байланысады.

Көмей бөлігі: оның алдында көмей тесігі орналасқан. Осы бөлік өңешке жалғасып кетеді.

Өңеш- латынша: esophagus.

Орысша: пищевод

Ұзындығы 25-30 см. бөлімдері: мойын, кеуде, құрсақ. 11 арқа омыртқа тұсында асқазанға жалғасады. Қабырғасы 3 қабаттан тұрады. Ішкісі кілегейлі эпителий ұлпасы ортаңғы бұлшық етті, сыртқысы дәнекерлі.

Асқазан- латынша: gaster, орысша: желудок.

Бөлімдері:

- 1) кардиалды немесе кіреберіс;
- 2) асқазан түбі;
- 3) асқазан денесі;
- 4) шыға беріс.

Асқазанның кіші және үлкен иіндері бар.Қабырғасы 3 қабаттан тұрады.Ішкісі кілегейлі,эпителий ұлпасынан,қатпарланып тұрады.

Бұл қабатта көптеген бездер бар: 3 түрлі.Олар тұз қышқылын пепсин мен шырышты затты шығарады.Осы үшеуі араласып асқазан сөлін түзейді.Ортаңғы қабаты бұлшық етті,ет талшықтары 3 бағытта орналасқан.Сыртқысы ұзына бойы, ортаңғысы көлденең,ал ішкісі қиғаш орналасқан. Сыртқы қабаты сір қабат.Іш пердеден құралған.Бұл қабат кіші және үлкен шажырқай түзейді.

Аш ішек- латынша: *istestinum tenue*,орысша: тонкий кишечник. Асқазаннан басталып тоқ ішекке жалғасады.Ас қорыту жолының ең ұзын бөлігі 5-6 м-ге дейін жетеді.3 бөлімі бар:

- 1) 12 елі ішек;
- 2) Аш ішек;
- 3) Мықын ішек;

12 елі ішек латыншасы: duodeum,
Орысшасы: двенадцатиперстная кишка .
Асқазанның шыға берісінен басталып,оңға қарай иіліп,сәл төмен түсіп,ащы ішекке ауысады.Пішіні доға тәрізді,ұзындығы 25 см.Шажырқайы болмайды.Ішектің орта жерінен ұйқы безінің түтігімен өт түтігі ашылады.Бұл жерде тамақ толық қортылады.Аш ішектің иірімдері көлденең орналасқан,мықын ішектің ұзына бойы.Аш ішектің негізгі қызметі:сіңіру. Сондықтан кілегейлі қабатының құрылысы ерекше.
Тоқ ішек латынша: intestinum crassum,
Орысша: толстый кишечник.
Ұзындығы 1,5-2,5 метрдей.Оң жақ мықын бөлігінде аш ішектен басталады.Анус тесігімен аяқталады.
Тоқ ішектің 3 бөлімі бар:
Соқыр ішек 4 көлденең;
Өрлеме 5 төмен;
Тік ішек 6 сигма.

Соқыр ішек – латыншасы: caecum, орысшасы: слепая кишка.
Жамбастың оң ойысында жатады. Ұзындығы 6-7 см, ені 5-6 см.
Ішектің түбіне құрт тәрізді өсінді жалғасып жатады. Оның ұзындығы 2-12 см жетеді. Аш ішектің соқыр ішекке ашылар жерінде қос ерінді қақпақша жатады.

Тік ішек латынша: rectum, орысша: прямая кишка.
Ұзындығы 16-18 см, ені 4-5 см Кіші жамбас астауында орналасқан. Кеңейген жоғарғы бөлігін ампулла деп атайды.
Төменгі бөлімінде аналь бағамдары және олардың арасындағы аналь қуыстары болады. Бұл аймақты жинақ деп атайды.
Өйткені бұл жерден вена тамыры тарайды.

Бауыр латынша: hepar, орысша: печень.
Адам денесіндегі ең үлкен без. Салмағы 1,5 кг. Түсі: қызғылт-қоңыр. Құрсақ қуысының жоғарғы оң жағында орналасқан.
Төменгі оң жақ қабырғалардың астында жатады. Бауырдың жоғарғы және төменгі беттерін алдыңғы және артқы жиектерін байқаймыз.

Жоғарғы бетінде орақ тәрізді байлам бар.Ол арқылы бауыр көк етке ілініп тұрады.Төменгі бетінде екі ұзынан жатқан сайлар және бір көлденең сай бар.Оң жағындағы сайында өт қапшығы жатады.Көлденең сайында бауыр қақпасы жатады.

Ол жерден бауырдың қан тамырлады,өт түтігі, нерв талшықтары,лимфа тамырлары кіріп шығады.Бауырдың негізгі қызметтері:

- Зат алмасуына қатысады;
- Гомеостаз (ішкі ортаның тұрақтылығын сақтайды);
- Қандағы зиянды заттарды залалсыздандырады;
- Өт жасап шығарады;
- Глюкоген қорын жасайды.

Бауырдың ішкі құрылысы: әр бөлігі 4 сигменттен тұрады.Олар бөлшектерге бөлінеді.Пішіндері преумға ұқсас. Бөлшектер гепотоциттерден (бауыр жасаушы) қан капилляр және өт түтікшелерінен тұрады.

Қан капилярлары бөлшектердің ортасындағы орталық венаға қосылады. Оларды қабырғасы бөгде заттарды, микроптарды қоршап алатын клеткелардан түзілген. Өт түтікшелері бір – бірімен қосылып, іріленіп бөлікше аралық өт түтікшесін пайда қылады.

Өт қапшығы- латынша: vesicachole,

Орысша: желечный пузырь.

Пішіні алмұртқа ұқсас, оның мойны, денесі, түбі болады. Өт түтігі 12 елі ішекке құйылады. Тәулігіне 500-1200 мл өт бөлінеді

Ұйқы безі латынша: pancreas,

Орысша: поджелудочная железа.

1-2 бел омыртқаларының тұсында орналасқан. Оның басы, денесі, ұшы болады. Құйрығы көк бауырмен шектеседі.

Ұзындығы 15 см, салмағы 70-80 грамм. Бездің бөлшектері ацинустерден тұрады. Олар сөл бөліп шығарады. Ал лангерганс аралықтарында альфа, бетта жасушалары гармондарды түзейді.

Оларға инсулин мен глюкоген жатады.Бұл гормондар қанттың мөлшерін бір қалыпта ұстап тұрады.Егер гормондардың бөлінуі азайса адам қантты диабетке ұшырайды.

Ұйқы безінің сөлінің құрамында көптеген ферменттер бар.Олар арқылы қоректік заттар толық қорытылады.Өттің әсерінен лимфаза ферменті белсендіріледі.Ұйқы безі аралас безге жатады. Ол эндокринді және экзокринді қызмет атқарады. Эндокринді қызмет-қанға гармон бөледі.Ал экзокринді 12 елі ішектің қуысына сөл бөледі.

Үш пердесі латынша: *peretonium*,орысша: брюлина Серозды қабық,екі жапырақшадан тұрады.1) паритальдық; 2) висцеральды.

Құрсақ қуысының қабырғаларын астарлап жатады,құрсақ қуысында орналасқан мүшелерді жауып жатады.Құрсақ қуысының қабырғасынан мүшеге ауысқанда шарбылар пайда болады.Олар арқылы ішектер бір қалыпта орналасады.

Тоқ ішектің қызметі: 1) Суды сіңіреді;
2) В витаминін түзейді;
3) Қорытылмаған заттарды нәжіске
айналдырады .

Құрылысының ерекшеліктері:

- Кілегейлі қабатында бүрлер болмайды.
- Гастролалары бар.
- Бұлшық ет талшықтары 3 таспа пайда қылады.

Ауызша фронтальды сұрақтар:

1. Ас қорыту жүйесінің латынша атауы:
2. Ас қорыту жүйесінің жалпы ұзындығы:
3. Ас қорыту ағзалары қанша қабаттан тұрады?
4. Ауыз қуысының латынша атауы:
5. Өңештің ұзындығы:
6. Сілекей бездері қанша топқа бөлінеді?
7. Күрек тістің жалпы саны:
8. Бауырдың салмағы:
9. Он екі елі ішек қайда орналасқан?
10. Аш ішектің бөлімдерін атаңыз:
11. Тоқ ішектің қызыметі:
12. Асқазанның бөлімдерін атаңыз:
13. Асқазанның латынша атауы:
14. Соқыр ішектің ұзындығы:
15. Тік ішек қайда орналасқан?

**БҮГІНГІ САБАҚТЫ ҚАЛАЙ
БАҒАЛАЙСЫЗ?**

Жақсы!

Орташа.

Нашар.

Үй тапсырмасы: Ас қорыту.

Негізгі пайдаланған
әдебиеттер: “Күзенбаева Ә ,
Адам анатомиясы” 2001жыл,
71-92 беттер.

Қосымша әдебиеттер: М.
Дайырбекова, “Адам
анатомиясы” Алматы
2002жыл, 108-124 беттер.

